

Aikamatka Martti Lutherin elämään reformaation 500-v. merkkivuonna
Oppaana Sirkka-Liisa Aalto
Matkanjohtajana khra Kari Lauri

ERFURT, EISLEBEN, EISENACH, WEIMAR, LEIPZIG, WITTENBERG

Saksan Luther-kaupungit ovat valmistautuneet jo kymmenen vuoden ajan reformaation suurtaipahdumaan vuonna 2017.

06.07. – 11.07.2017 / 5 yötä, 6 päivää

Eisenachissa, Erfurtissa, Eislebenissä, Weimarissa, Leipzigissa, Wittenbergissä -

1pv 06.07. to

Lähtö Finnairin reittivuorolla AY 911 klo 08.10 Berliiniin, jonne saavutaan **klo 09.05**. Matkanjohtaja Sirkka-Liisa Aalto on ryhmää vastassa. Ajo **Erfurtiin** (266 km), matkalla taukopaikalla on mahdollisuus saada lounasta tai kahvit.

Erfurissa majoitumme historiallisen keskustan hotelliin *Hotel am Kaisersaal****

Erfurt on yli 1250 vuotta vanha kaupunki, nykyisin Thüringenin osavaltion pääkaupunki.

Erfurtin vanhakaupunki on Saksan toiseksi suurin (Bambergin jälkeen) alkuperäisenä säilynyt historiallinen vanha kaupunki, sillä Erfurt säilyi pommituksilta 2. maailmansodan aikana ja 40-vuotisen kommunismin vahingoilta.

Erfurt liittyy syvästi Martti Lutherin elämäkertaan: täällä hän opiskeli yliopistossa ja eli myöhemmin augustinolaiseremiittien luostarissa. Erfurtin tuomiokirkossa Luther vihittiin papiksi 1507. – Erfurtin yliopistossa hän aloitti teologian opintonsa.

Lounas Augustinolais- luostarin ravintolassa.

Lounaan jälkeen tutustumme Augustinolaisluostariin ja sen erikoisnäyttelyyn *”Raamattu – Luostari – Luther”*, näyttely kuvaa Lutherin elämänvaiheita.

Jatkamme kävellen Tuomiokirkon mäelle, jota hallitsevat kaksi katolista kirkkoa. St. Marien tuomiokirkossa Luther vihittiin papiksi vuonna 1507. Viereinen Severikirche on historialtaan vielä tuomiokirkkoa vanhempi. Kävelykierroksella tutustumme vanhaan kaupunkiin ristikkotaloineen (Fachwerk) sekä Euroopassa ainutkertaiseen 120 metriä pitkään kauppiaiden siltaan, Krämerbrücke. Sillan koko pituudella on molemmin puolin

kauppapuoteja ja asuintaloja. Erfurtissa on Saksan toiseksi suurin (Bambergin jälkeen) alkuperäisenä säilynyt historiallinen vanha kaupunki.

2.pv 07.07.pe

Aamiainen hotellissa.

Retkipäivä Luthertadt Eislebeniin (85 km).

Eisleben on samoin kuin Wittenberg, tunnelmallinen keskiaikainen pikkukaupunki, joka on saanut kaupunki-oikeutensa jo 1100-luvulla ja sijaitsee Mansfeldin mäkitien maaston notkelmassa.

Vanhassa kaupungissa on keskiaikainen tori, raatihuone, Mansfeldin kreivien kaupunkilinnat, rypäs porvaristaloja, jotka kaikki henkivät mennyttä aikaa. Eisleben vaurastui aikoinaan siksi, että sen sijainti kahden tärkeän kauppapolun risteyksessä oli edullinen ja sitä ympäröivät suuret kuparikaivokset.

Eisleben on tärkeä ennen kaikkea Martti Lutherin syntymä- ja kuolinpaikkana. Tutustumme kaikkiin merkittäviin Luther-kohteisiin.

Ensin Lutherin syntymäkoti-museoon, **Luthers Geburtshaus**, jossa Martti Luther syntyi 10.11.1483. Lutherin vanhemmat, äiti Margaretha ja isä Johannes Luder olivat tulleet Eislebeniin tekemään työtä kuparikaivoksilla.

Sitten lyhyen kävelymatkan päässä sijaitsevaan **St. Petri-Paul kirkkoon**, siellä Martti jo seuraavana päivänä kastettiin.

Mahtava **Lutherin muistopatsas** valmistui Eislebeniin

Lutherin 400-vuotis syntymäpäivän kunniaksi vuonna 1883.

Sattumasta johtuen tuli Eislebenistä myös Lutherin kuolinpaikka. Luther oli lähtenyt Eislebeniin sovitteluun Mansfeldin kreivien keskinäistä riitaa perintöasioissa. Elämänsä 3 viimeistä viikkoa Luther vietti synnyinkaupungissaan Eislebenissä. Kreivien riita saatiin sovittua vielä ennen Lutherin kuolemaa.

Tämä myöhäisgoottilainen rakennus, jossa sovintoneuvottelut pidettiin, ja jossa Luther kuoli 62-vuotiaana, sijaitsee vastapäätä St. Andreas -torikirkkoa. Kirkossa Luther saarnasi viimeisen kerran muutama päivä ennen kuolemaansa 18.2.1546. Lutherin kuolinpaikka-museoon, **Luthers Sterbehaus**.

Tutustumis kierrosten aikana nautimme lounaan ja kahvit Eislebenissä.

Palaamme Erfurtin hotelliimme.

3.pv 08.07. la

Aamiainen hotellissa.

Retkipäivä **Eisenachiin** (70 km). Poikkeamme matkalla pieneen, idyllinen maalaiskylään **Möhran**. Täältä ovat alunperin lähtöisin *Lutherin isä ja esi-isät*. Kuulemme paikallisen *Pastori Neumannin*, hausalla tavalla esitettynä, tosikertomuksia Lutherin suvun sukujuurista Möhrassa.

Eisenachissa ensimmäinen kohteemme on 200m korkeudessa oleva **Wartburgin linnamäki**. Se erottuu jo kaukaa Eisenachin maamerkinä. Tutustumme v.1067 rakennettuun Wartburgin linnaan, joka on Saksan kansallinen muistomerkki. **Richard Wagner** sijoitti „Tannhäuser“ - oopperansa tarinan ja Venus- tarinan ja vuoren keskiaikaiset tapahtumat juuri Wartburgin linnamäelle.

Martti Luther oleskeli Wartburgin linnassa "salavangittuna" junkkeri Jörginä. Kun Luther ei Wormsin valtiopäivillä v.1521 keisari Kaarle V edessä suostunut perumaan oppejaan ja kirjoituksiaan, hänet julistettiin kerettiläiseksi. Lutherin suojelija, vaaliruhtinas Friedrich Viisas antoi "siepata" hänet ja tuoda Wartburgin linnaan salavangiksi. Vankeudessaan Luther käänsi Uuden Testamentin kreikan kielestä saksan kielelle. Käännöksellään Luther loi näin Saksan kirjakielen.

Wartburgin linnassa on autenttisella paikalla **Kansallinen erikoisnäyttely**

2017 reformaatio-teemaan: **Luther ja saksalaiset**

Jo näyttelyn nimi viittaa siihen, että täällä katsotaan "sisäänpäin" Saksan historiassa. Näyttelyssä tuodaan esille, miten jokainen "Epoche" /aikakausi sai vaikutteita Lutherin opista, mutta myös millä tavalla jokainen Epoche loi ja näki oman Lutherin kuvansa. Poliittisen historian lisäksi näyttely kutsuu perehtymään Saksan kulttuuri- ja henkiseen historiaan

Myös alkuperäisenä säilynyt Luther-Stube, jossa Luther asusti linnassa oleskelunsa aikana on nähtävissä. Lopuksi lounas Wartburgin tasokkaassa linnaravintolassa. Sitten ajelemme alas Eisenachin historialliseen keskustaan. Käymme Bachin kastekirkossa, **Georgenkirche**, jossa Luther on koulupoikana laulanut poikakuorossa ja myöhemmin usein saarnannut.

Jo koulupoikana, latina-koulua käydessään Luther asui Eisenachissa, Cottan perheessä, talo on Eisenachin kaunein ristikkotalo.

Eisenach on Johann Sebastian Bachin syntymäkaupunki. Kaupunkikävelyllä tutustumme Bachin kotimuseoon ja kuuntelemme tuokion Bachin musiikkia sen aikaisilla instrumenteilla soitettuna. Käymme Bachin kastekirkossa, **Georgenkirche**, jossa myös Luther on saarnannut.

Illaksi palaamme Erfurtin hotelliimme.

4.pv 09.07. su

Aamiainen hotellissa.

Aamiaisen jälkeen matka jatkuu **Leipzigiin (150 km)** .

Matkalla pysähdymme vielä **Weimarissa**.

Tänä päivänä Weimar on idyllinen ja charmantti historiallinen pikkukaupunki, Ilm -joen varrella kauniisti entisöitynä ja oli 1999 Euroopan kulttuuripääkaupunkina. Weimar avautuu vierailijalle kuin korurasiana. Melkein joka askeleella aistii edelleen varsinkin yleisneron, valtionmiehen ja kirjailija runoilija Goethen henkisen läsnäolon.

Teemme lyhyen kävelykierroksen historiallisessa keskustassa ja käymme Weimarin *St.Peter und Paul* / myös *Herderkirkoksi* kutsutussa kirkossa.

Kirkossa on merkittävä *Lucas Cranachin* reformaatiota käsittelevä alttaritaulu, mikä jäi Lucas Cranach vanhemman viimeiseksi maalaukseksi ennen hänen kuolemaansa vuonna 1553 . Maalaus on Lutherin opin saarna kuvattuna. Omaa aikaa istahtaa nauttimaan vaikkapa kahviloiden herkuista ja Weimarin tunnelmasta.

Matkamme jatkuu, vielä ennen Leipzigia poikkeamme **Lützenin taistelun** muistomerkillä, joka on meille suomalaisillekin merkittävä, omasta historiastamme kertova muistomerkki.

Paikalla on nykyisin Ruotsin valtion ylläpitämä museo ja muistokappeli. Ruotsin kuningas Kustaa II Adolf kaatui Lützenissä 6.11.1632 yhdessä 30-vuotisen sodan ratkaisevimmista taisteluista. Ruotsin lipun rinnalla kirkossa esillä oleva Suomen lippu muistuttaa suomalaisten hakkapeliittojen mukanaolosta taisteluissa.

Leipzigissa on hotellimme *Innside Melia* **** uusi hotelli, sijaitsee aivan keskustassa, vastapäätä Thomas-kirkkoa.

Majoittumisen jälkeen illallinen legendaarisessa ***Auerbachin Keller-*** ravintolassa.

Täällä 480-vuotta vanhassa viinikellarissa meidät ympäröi ehkä sama aura, kuin nuoren opiskelija Goethen, joka lumosi hänet niin, että hän sijoitti ***Faust-legendansa***

yhden kuuluisimmista kohtauksista Auerbachin Kellariin luoden samalla kirjallisuuden maailman historiaa.

Tämä puolestaan on edesauttanut Auerbachin kellarin maailmanmaineeseen.

Saksojen yhdistymisen katsotaan lähteneen liikkeelle Leipzigista vuonna 1989, jolloin kymmenet tuhannet ihmiset kokoontuivat mielenosoituksiin. Tämä „rauhanomainen vallankumous“ levisi muihin kaupunkeihin, mm. Berliiniin ja johti muurin murtumiseen marraskuussa 1989 ja lopulta Saksojen viralliseen yhdistymiseen lokakuussa 1990.

Leipzig on eloisa ja moderni kaupunki erinomaisine ostosmahdollisuuksineen. Monessa suhteessa se on musiikin ja kulttuurin keskus.

Ennen kaikkea Bach muovasi kaupungin musiikkielämää. Samoin Felix Mendelssohn-Bartholdy. Leipzigissa ovat vaikuttaneet myös Georg Philipp Telemann, Robert Schumann ja Clara Wieck- Schumann ja tietenkin Richard Wagner, joka on syntynyt Leipzigissa.

Bach vietti vuodesta 1723 lähtien 27 luovaa ja tuotteliasta vuotta kuolemaansa (1750)

saakka Leipzigissa. Hän oli ensimmäinen Thomaskanttori, joka johti maailman vanhinta, 1200-

luvulla perustettua Thomaner -poikakuoroa. Johann Sebastian Bach ja tämä kuoro ovat eniten vaikuttaneet protestanttisen kirkkomusiikin kehitykseen.

Leipzig'in kaupunkikuva ja sen arkkitehtuuri kertovat, ettei se ole ollut koskaan ruhtinaiden hallinnoima. Vauraan kauppiasporvariston vaikutus näkyy kaikessa. Messukaupunkina Leipzig tunnetaan jo vuodesta 1165. Myös Saksan toiseksi vanhin yliopisto, joka vietti 2009 peräti 600-vuotisjuhliansa, on lyönyt I leimansa kaupunkikuvaan.

1519 Luther väitteli Dr. Eckiä vastaan (historiallinen Leipzig Disputation) Pleissenburgin linnassa, Linna ei ole säilynyt, sen paikalla on kaupungin uusi raatihuone. Läheisin kontakti Lutherilla oli Leipzigissa Thomaskirkkoon. Helluntai-saarnallaan 1539 Luther käynnisti reformaation Leipzigissa. Iltta omaa aikaa.

5.pv 10.07. ma

Aamiainen hotellissa

Aamiaisen jälkeen teemme kiertoajelua Leipzigin varsinaisen vanhankaupungin ulkopuolisiin kohteisiin.

Näemme mm. Jugendtyyli-kaupunginosan Waldstrasse -kortteliston, *Plagwitzin*, jossa entinen tehdaskorttelisto historiallisine teollisuuslaitoksineen (1800-luvun lopulta)on aivan erityisen onnistuneesti kokenut struktuuri-muutoksen ja saneerattu nykyajan tarpeisiin. Mm. Saksan suurimman puuvillakehräämön teollisuusrakennukset on muutettu toimistoiksi, kaupoiksi ja gallerioiksi. Kiertoajelun jälkeen jatkamme kävelen Leipzigin vanhaan kaupunkiin tutustumista mm. Bachin jäljillä. Leipzigin historiallinen keskusta sijaitseekin vain yhden neliökilometrin alueella.

Käynti Thomas- kirkossa, mikä oli Bachin tärkein vaikutuspaikka ja Nikolai -kirkossa mistä rauhanomaiset mielenosoitukset saivat alkunsa. Kävelyn välissä käymme lounaalla.

1519 Luther väitteli Dr. Eckiä vastaan (historiallinen Leipzig Disputation) . Pleissenburgin linnassa, Linna ei ole säilynyt, sen paikalla on kaupungin uusi raatihuone. Läheisin kontakti Lutherilla oli Leipzigissa Thomas -kirkkoon. Helluntaisaarnallaan 1539 Luther käynnisti reformaation Leipzigissa. Iltapäivästä omaa aikaa, mahdollisuus käydä kahvilla , ostoksilla.

Kaupat auki klo 20.00.

Messu kaupunkiin kehittyi myös kahvikulttuuri. Ja näin lukuisat kahvilat kutsuvat nauttimaan herkullisista saksalaisista täytekakuista ja leivoksista. Saksan vanhin ja kuuluisin kahvila on **Arabisches Coffe Baum**, jonka yhteydessä on myös *kahvimuseo , jonne on ilmainen sisäänpääsy.*

6.pv 11.07. ti

Aamiainen hotellissa.

Aamiaisen jälkeen lähdemme paluumatkalle **Berliiniin**, matkalla tutustumme lähemmin **Lutherstadt Wittenbergiin**, minne on matkaa 70 km idyllisiä maalaisteitä ajaen.

Wittenberg on tunnelmallinen, keskiaikainen pikkukaupunki. Siellä Luther vaikutti suurimman osan elämästään ja Wittenbergin linnakirkon oveen hän naulasi kuuluisat 95 teesiään anekapppaa vastaan. Olemme kokemassa maailmanhistoriaa Linnakirkon (Schloßkirche) **teesi-ovella**. Tämä kirkko tulee olemaan reformaation juhlavuoden keskeisin juhlapaikka.

Alkuperäinen teesiovi vaurioitui 7-vuotisen sodan aikana 1700-luvulla, ja nykyinen ovi valettiin pronssista ja siihen on kirjoitettuna Lutherin 95 teesiä. Kirkossa on myös Lutherin ja Melanchtonin haudat.

Teesien ääreltä jatkamme Wittenbergin torille ja raatihuoneelle katsomaan mahtavia Lutherin ja Melanchthonin patsaita.

Lucas Cranach vanhempi osti torilta v.1512 renessanssitalot, joihin kuuluu 2 idyllistä pihapiiriä, ”Cranach-Höfe”, maalaridynastia Cranachin ainutlaatuisine ja autenttisine asuin- ja taideateljeeneineen.

Käymme **Kaupunginkirkossa (Stadtkirche)**, jossa sijaitsee Lucas Cranachin kuuluisa reformaatiota kuvaava alttaritaulu. Kaupunginkirkko, Pyhän Marian kirkko oli Lutherin tärkeä saarnauskirkko.

Jatkamme kävellen Collegienstrasse-katua pitkin, **Philipp Melanchthonin** talon ohittaen päämääränä **Lutherhaus**, joka on suurin reformaatiota käsittelevä museo maailmassa. Lutherhaus oli alunperin augustinolaisluostari, jossa Luther asui vuodesta 1511 lähtien munkkina ja professorina ja myöhemmin perheensä kanssa. Saksin vaaliruhtinas Friedrich Viisas lahjoitti talon Lutherin perheelle.

Lutherhaus, suurin Reformaatiota käsittelevä museo maailmassa.

Lutherhaus oli entinen Augustiinolaisluostari, jossa Luther asui vuodesta 1511 lähtien munkkina ja professorina ja myöhemmin perheensä kanssa. Saksin vaaliruhtinas Friedrich Viisas lahjoitti talon Lutherin perheelle. Kallisarvoisinta tänä päivänä on Lutherhausissa alkuperäisenä säilynyt Lutherin asuintupa, joka samalla oli hänen työhuoneensa.

Lutherhaus-museossa on Reformaation merkkivuonna 2017 myös 2-osainen

Saksan Kansallinen erikoisnäyttely

LUTHER 2017

95 Menschen- 95 Schätze / 95 henkilöä – 95 aarretta / 1. osa 13.04. - 16.07.2017

Näyttely mahdollistaa reformaation historian kokemista autenttisella paikalla.

1. Näyttelyn ensimmäisessä osassa esitellään 95 henkilöä, joiden elämä oli yhteydessä ja kosketti Martin Lutherin työtä ja uskonpuhdistusta.

Lutherhausiin ja erikoisnäyttelyyn tutustutaan opastetulla kierroksella

Wittenbergissä kohtaamme myös omaa historiaamme. Lutherhausin seinässä on muistolaatta **Mikael Agricolasta**, joka opiskeli Wittenbergissä Lutherin ja Melanchthonin aikana.

Matkan päätöslounaan ja kahvit nautimme vielä Wittenbergissä, lähellä Lutherhaus -museota.

15.30 bussi noutaa meidät Lutherhausilta ja lähdemme Berliinin Tegelin lentokentälle

(matkaa 100 km) jonne saavutaan n. **klo 17.00.**

Lähtö Finnairin reittivuorolla AY 918 Tegel Berliinistä **klo 19.10 .**

Saapuminen Helsinkiin **klo 22.00.**

Tarkemmat tiedot hotelleista web-sivulla :

Erfurtissa: www.bachmann-hotels.de/hotel-am-kaisersaal/

Leipzigissa: www.melia.com/de/hotels/deutschland/leipzig/inside-leipzig/index.html

HINTA 1495 euroa/2 hengen huone/henkilö
155 euroa/ 1 hengen huone /lisämaksu

**HINTAAN
SISÄLTYY:**

Finnairin suorat reittilennot Helsinki – Berliini – Helsinki, turistiluokassa
3 yötä sis. buffet -aamiaisen **Hotel am Kaisersaal *****, Erfurt
2 yötä sis. buffet-aamiaisen - **Innside Melia ******, Leipzig
6 x 3-ruokalajin lounas tai illallinen ohjelman mukaan (ei sisällä ruokajuomia)
bussikuljetukset ohjelman mukaan koko matkan ajan
matkanjohtajana khra Kari Lauri Kalajoelta alkaen,
suomenkielinen opas Sirkka-Liisa Aalto alkaen ja päättyen Berliinin lentokenttä
opastetut museo- ja kirkko kierrokset ja kaupunkikävelyt ohjelman mukaan /
osittain paikalliset oppaat museoissa – mj kääntää
Wartburgin linnavuorelle ja sieltä alas shuttle-bussi service pikku busseilla
Erfurtin ja Leipzigin kaupunkikartat
kaupunkien kulttuuriverot / City tax
museoiden ja kirkkojen sisäänpääsymaksut ohjelman mukaan
Vox – radio-kuulokkeet koko matkan ajalle
Kaupunkien City-tax verot
lentokenttäverot sekä arvonlisävero

Hintaan ei sisälly:

ruokajuomat
Saksassa yleiset juomarahat

Kaikki oikeudet muutoksiin pidätetään. Vastuullinen matkanjärjestäjä Helin Matkat Oy, Matka-Rasila.

Matkalle otetaan 30 lähtijää. Matkan Helsinkiin voi tehdä omatoimisesti tai sitten ryhmän kanssa yhdessä. Vaihtoehtona on joko juna tai linja-auto tai lento Kokkolasta. Tämä päätetään lähtijöiden kesken maaliskuun aikana yhteisessä kokouksessa. Tiedustelut: Kari Lauri p. 044 7229 000 tai kari.lauri@evl.fi

Ilmoittautumiset joko Kari Lauri p. 044 7229 000 tai Kalajoen kirkkoherranvirasto puh. 08-4640530